

61 Foglalja össze 1-2 mondatban, mi volt a Nagy Francia Enciklopédia szerkesztőinek célja!

A tudományok 18. század közepéig elért eredményeinek alapos összefoglalása és közzététele, így az emberi gondolkodás fejlesztése.

2 pont

*Értékelés: 2 pont – a tudományok összefoglalása, közzététele
– a gondolkodás fejlesztése
Csak az egyik fogalom kifejtése esetén: 1 pont*

62 Fejtse ki röviden, hogy milyen embertípust mintáztak meg az ún. „kisember-novellák”-ban az orosz realisták!

A mindennapi élet kisembereit, akiken lehetett gúnyolódni, de nem lehetett megsérteni. Róluk mintázták meg azt, ami nevetséges: a határtalan korlátoltságot, butaságot, maradiságot, kicsinyességet, a szolgálalkú kishivatalnokok nyomorúságos életét.

1 pont

Értékelés: 1 pont – a fenti fogalmak közül elegendő legalább egyet mondatba foglalni.

63 Készítse el Katona József: Bánk bán című tragédiájának cselekményvázlatát!
A dráma szerkezeti vázlatpontjai mellé írja le az oda tartozó legfontosabb eseményeket!

expozíció – a király Galíciában hadakozik, Bánk országjáró útja közben a királyné gyakorolja a hatalmat. Ottó szerelmével ostromolja Melindát. Petur bán közli, hogy hazahívta Bánk bánt.

bonyodalom – Bánkot felháborítja az országban tapasztalt nyomor, és a királyi udvarban dúló pazarlás. Petur házába hívja Bánkot a békétlenkedők összejövetelére. Bánk csitítja a háborgó urakat. Biberach ármánykodása. Melinda meggyalázása. Tiborc panasza. Melinda a királyné szemébe vágja az udvarban történt aljas dolgokat. Bánk Tiborcra bízza Melindát.

tetőpont – a királyné és Bánk vitája, aminek következtében Bánk megöli a királynét. Közben a békétlenkedők betörnek a palotába, Ottó elmenekül.

hanyatlás – Gertrudis a ravatalon fekszik. A zendülést leverték. A király előtt kezdenek világossá válni felesége tettei, s a gyilkosságot kiváltó okok. Bánk bevallja tettét. Myska bán elmondja Biberachtól szerzett információit, miszerint Gertrudis nem tudott Ottó tetteiről. A párbaj Bánk és Solom között elmarad, mert Bánk gyilkossága bizonyossá vált. Ekkor érkezik Tiborc Melinda halálhírével.

megoldás – a király rádöbben, hogy Isten büntetett helyette. Magában pedig elfogadja, hogy az ország biztonsága szempontjából méltán halt meg a királyné.

5 pont

Értékelés: 5 pont – minden helyes vázlatpont rövid kifejtése 1 pontot ér. Mindennek nem kell itt szerepelnie, hanem ezek közül – vázlatpontonként – legalább egy jellemző eseménynek, ill. ennek akár más szavakkal megfogalmazott verziójának.

- 64** Írja le a hiányzó 1. versszakot, majd 5-8 mondatban mutassa be József Attila: Tiszta szívből című versét!

**„Nincsen apám, se anyám,
Se istenem, se hazám,
Se bölcsőm, se szemfedőm,
Se csókom, se szeretőm.**

*Harmadnapja nem eszek,
Se sokat, se keveset.
Húsz esztendőm hatalom,
Húsz esztendőm eladom.*

*Hogyha nem kell senkinek,
hát az ördög veszi meg.
Tiszta szívvel betörök,
ha kell, embert is ölök.*

*Elfognak és felkötnek,
áldott földdel elfödnek
S halált hozó fű terem
gyönyörűszip szívemen.”*

A költő magára hagyatottságát, elkeseredettségét, céltalanságát mondja ki. A cím arra utal, hogy a költő saját tisztasága tudatában helyezi magát kívül a hazug társadalmon, semmibe véve annak törvényeit. Az első hat sor a mindenétől megfosztott ember állapotot rajza, a második hat sor az erre való természetes reakciót, a lázadást fogalmazza meg. Az utolsó négy sorban arról van szó, hogy a bűnös társadalom megbünteti a lázadót, de az még a halála után is tiltakozik.

5 pont

Értékelés – összesen **5 pont** szerezhető a következő felbontásban:

A) idézet:

- a hibátlan 1. versszakért 2 pont jár,
- ha 1~3 hibát vétett, akkor 1 pont jár,
- ha 3 hibánál többet követett el, akkor 0 pont.

Hibának számít a szavak kihagyása, elírása, a sorok felcserélése.

B) az elemzésért max. 3 pont, ha abban szerepelnek a következő gondolatok:

- elhagyott, kisémmizett, elkeseredett, céltalan, többszörös tagadás, (1 p.)
 - a társadalom okolása, a fiatalság és a jövő szembeállítása a reménytelenséggel (1p.)
 - a büntetés vállalása, mindenk ellenére a haza iránti szeretet, figyelmeztetés. (1 p.)
- Ebben a három sorban feltüntetett gondolatok közül bármelyik lehet az elemzésben.
Ha mindhárom sorból szerepelnek gondolatok a válaszban, akkor jár a 3 pont.
Ha csak kettő vagy egy sorból vannak, akkor 2~1 pont jár a válaszáért.

- 65** Értelmezze pár mondatban Ottlik Géza: Iskola a határon című regényének a címében is megtalálható határ kulcsszót!

Az Isten szeme előtt játszódó történet színtere a határ. Nemcsak az ország nyugati határát jelenti, jelképes jelentése is van: az iskola határterület a gyermekkor gondtalan paradicsoma és a nehezen megtanulható, kegyetlen felnőtt élet között. A szereplők is határon élnek: az erkölcs és az értékek határain, folyton dönteniük kell, hogy melyik oldalt válasszák.

2 pont

Értékelés: **2 pont**

- 2 pont, ha a válaszban legalább két esetben kifejtette a határ szerepét a műben,
- 1 pont, ha a válaszban csupán egy példát hozott fel a műből,
- 0 pont, ha a válaszban nem szerepelnek a fent aláhúzott kifejezések.